

گزارش اختصاصی خبرنگار «ایران» از مراسم تشییع رهبر شهید در عراق

اولین زائر اربعین در بین الحرمین

مختار حداد

خبرنگار اعزامی روزنامه ایران

دیروز، تاریخ در تقویم نجف اشرف و کربلای معلی، با خطی از نور و خون بازنویسی شد. نجف اشرف و کربلای معلی شاهد رخدادی بودند که نه تنها در حافظه معاصران و آزادگان، که در تار و پود تاریخ مقاومت به عنوان «روز بیعت بزرگ» ثبت خواهد شد. پیکر مطهر رهبر مجاهد شهید و اعضای شهید خانواده مکرم‌شان بر شاهانه‌های دریایی از عاشقانی تشییع شد که مرزهای جغرافیایی را در جوار حرم اهل بیت (ع) و کشور برادر عراق ذوب کرده بودند.

اولین زائر اربعین، برشانه‌های خلدامان اربعین
روایت‌ها از این تشییع، با یک کادموازه سوزناک آغاز شد: «بارگشت عاشق به آستان معشوق». همگان به یاد دارند که امام شهید، همواره پیشرو دعوت و اهمیت به زیارت اربعین بود و پیش از هر زائر دیگری، عطر حسینی را در

فضای این مسیر نورانی می‌پراکند. گویی تقدیر، این گونه رقم خورده بود که آخرین زیارت او نه به عنوان یک زائر معمولی، بلکه در قامت پدری باشد که فرزندان معنوی‌اش در عراق، چشم‌انتظار میزبانی از پیکر مطهر اویند. بسیاری از موکب‌داران عراقی که سال‌ها خاطره تماشای سیمای نورانی تصاویر رهبر شهید انقلاب در مسیر نجف به کربلا را در سینه دارند، دیروز می‌گفتند: «او اولین زائر راهبیمایی جهانی اربعین بود و حالا کربلا آمده‌اند تا از استقبال کنند، هله بالزوار.»

حماسه نجف؛ وداع در جوار مرقد حیدر کرار

نجف اشرف از ساعات اولیه با مباد به خروشی حماسی تبدیل شد که شهر را به لرزه درآورد. حرم امیرالمؤمنین (ع) نه فقط خصمانه زائران، که تماشاگر صحنه‌ای بود که قلب امت را متصل به یکدیگر می‌دید. مردم و عشایر عبور عراق با لباس‌های سنتی و چفیه‌هایی که بسوی جبهه‌های مقاومت می‌داد، پیشاپیش دسته‌های عزاداری، نام «شهید

نی‌شود. در سال‌های اخیر، بویژه در نبردهای جبهه مقاومت، عراق یکی از درخشان‌ترین و اثرگذارترین نقش‌ها را ایفا کرده است. نیروهای مقاومت عراق در کنار جمهوری اسلامی ایران، چه در مقابله کتار جمهوری اسلامی ایران، چه در مقابله با گروه‌های ضدانقلاب مستقر در اقلیم کردستان عراق و چه در برابر تهدیدها و اقدامات خصمانه برخی کشورهای منطقه، حضوری فعال و تعیین‌کننده داشته‌اند. آنان در عمل نشان داده‌اند که در بزنگاه‌های حساس، تمام‌قد در کنار جمهوری اسلامی ایران ایستاده‌اند. اگر این تحولات را در چارچوب معادلات رایج بین‌المللی تحلیل کنیم، شاید نتوان برای آن نمونه مشابهی یافت. آنچه رخ داده، فراتر از محاسبات معمول سیاسی است و به همین دلیل باید این سرمایه ارزشمند را قدر دانست. پیوند تاریخی، فرهنگی، مذهبی و اعتقادی میان دو ملت، چنین رخدادی برای آمریکا خود را آشکار کرده و امید می‌رود این روابط روزبه‌روز مستحکم‌تر شود. حضور گسترده مردم عراق در این مراسم، نشان داد که آنان آینده و سرنوشت خود را با جمهوری اسلامی ایران پیوند خورده می‌بینند و این همگرایی را در رویارویی با سیاست‌های آمریکا در منطقه معنا می‌کنند.

اگر نگاهی به تاریخ روابط ایران و عراق بیندازیم، درمی‌یابیم که در مقاطع مختلف، بسیاری از حکومت‌های حاکم بر عراق تلاش کرده‌اند این کشور را در تقابلی با ایران قرار دهند. این سیاست تنها به دوران صدام محدود نمی‌شود. حتی در دوره عثمانی و پس از آن نیز جنگ‌ها و تحریکات متعددی با هدف ایجاد شکاف میان دو ملت صورت گرفت. در دوران جنگ تحمیلی نیز، با وجود

خامنه‌ای را با سوز و گداز فریاد می‌زدند. در نجف، همه از نقش بی‌بدیل رهبر شهید در قدرتمند شدن مقاومت و شکست طرح‌های آمریکایی و صهیونیستی و ایجاد خودباوری برای امت سخن می‌گفتند. جوانانی که شاید تنها از طریق رسانه‌ها با او آشنا شده بودند، امروز با چنان شوری از او یاد می‌کردند که گویی سال‌ها در محضرش تلمذ کرده‌اند. یکی از جوانان عراقی که پرچمی منقش به تصویر رهبر شهید و شهید سلیمانی را در دست داشت، با چشمانی اشکبار گفت: «او به ما آموخت که چگونه در برابر استکبار، قد خم نکنیم. او نه فقط رهبر ایران که رهبر مستضعفان و آزادگان جهان بود.»

کربلا: تکرار تاریخ در بین الحرمین

وقتی پیکر مطهر به کربلای معلی رسید، گویی زمان متوقف شد. بین الحرمین شاهد شکوهمندترین تشییعی بود که تا به حال به خود دیده است. سیل جمعیت از تمامی شهرهای عراق؛ از بصره و ناصریه تا بغداد و کربوک و موصل و اردبیل و... خود را به حرم حسینی رسانده بودند تا در کنار

ضریح سید و سالار شهیدان امام حسین (ع) و سالار وفاداری حضرت ابوالفضل (ع) و سالار شهیدان، با رهبر خود وداع کنند. فریادهای «لیک یا سید مجتبی» که در فضای کربلا و نجف طنین‌انداخت، نشان از یک بیعت بزرگ با رهبر انقلاب اسلامی و ادامه راه امام شهید داشت. آنچه در این روز تاریخی بیش از هر چیز خودنمایی می‌کرد، پیوند ناگسستنی دو ملت ایران و عراق بود. امام شهید در طول دهه‌های گذشته، بزرگ‌ترین معمار این پیوند عمیق برادرانه بود. او بود که با بصیرت عمیق و درک صحیح از توطئه‌های دشمن، ایران و عراق را به دو بازاری یک پیکر تبدیل کرد. مردم عراق با حضور میلیونی خود به این معمار بزرگ وحدت، ادای احترام کردند و نشان دادند که قدردان حمایت‌های او از مقاومت در برابر تروریسم و دخالت‌های خارجی هستند. آنچه دیروز پررنگ بود، نقش جوانان عراقی در این حماسه است؛ نسلی که در بطن حوادث سال‌های اخیر عراق بالیده، آیت‌الله خامنه‌ای را نه یک سیاستمدار، که یک «مرجع فکری» می‌داند. در موکب‌هایی که در مسیر تشییع برپا شده

بود، جوانان با حرارت خاصی از «مکتب امام شهید» حرف می‌زدند. در میان جمعیت، کمتر کسی بود که اشکی در چشم نداشته باشد؛ نه فقط برای فقدان یک رهبر، بلکه برای غیرتی که امام شهید در جان‌های آنها کاشته بود.

روزی که تاریخ شد

خورشید در کربلای معلی غروب می‌کرد، پیکر رهبر شهید که صبح نزد حیدر کرار (ع) بود، در سیل جمعیت عاشقان در بین‌الحرمین شریفین در موج دریای عاشقان عراقی چیزی که در کربلا و نجف باقی ماند، بزم عزیمت بود. این حضور میلیونی، نه این‌بار یک مراسم، بلکه آغازی بود بر ادامه راه رهبر شهید. بیعت مردم عراق با رهبری معظم انقلاب و تأکید بر ادامه راه رهبر شهید به معنای این است که مسعود خیمه مقاومت، استوارتر از همیشه باقی ماند است. این تنها توفیقی کوتاه بود از آقیانوسی که دیروز در عراق به تلاطم درآمده بود.

پیوند ناگسستنی دو ملت

رضامیرابیان
کارشناس مسائل غرب آسیا

تشییع رهبر شهید در عراق، بی‌تردید پدیده‌ای استثنایی، کم‌سابقه و قابل تأمل در تاریخ روابط دو کشور به شمار می‌رود. هیچ‌کس نتواند چنانچه دهه به عقب بازگردد، خوابیم دید که ایران و عراق هشت سال جنگی سنگین را پشت سر گذاشتند. جنگی که هزاران کشته، شهید و خسارت برای هر دو ملت بر جای گذاشت. در آن مقطع، هیچ‌کس تصور نمی‌کرد روزی فرایرسد که همین ملت عراق با اصرار و استقبال گسترده، خواستار حضور پیکر رهبر جمهوری اسلامی ایران در سرزمین خود باشد تا در جوار مرقد مطهر او را نماز اقامه کنند و با شکوهی کم‌نظیر برای او بدرقه کنند.

این رخداد را به دشواری می‌توان با نمونه‌ای در تاریخ معاصر مقایسه کرد. در واقع، با پدیده‌ای کاملاً استثنایی روبه‌رو هستیم که بسیاری از ناظران، بویژه تحلیلگران غربی و آمریکایی را غافلگیر کرد. نباید فراموش کرد که عراق پیش از دو دهه تحت اشغال و سپس تحت فشار و نفوذ آمریکا قرار داشته و طبیعی بود که واشنگتن تمایلی به برگزاری چنین مراسمی نداشته باشد. از همین رو، این استقبال باشکوه را می‌توان «نه» بزرگی از سوی ملت عراق به سیاست‌های آمریکا در قبال جمهوری اسلامی ایران دانست. پیامی روشن مبنی بر اینکه ایران را کشوری همسایه، برادر، هم‌دین و هم‌مذهب می‌داند و حاضر نیستند تحت فشارهای سیاسی آمریکا علیه جمهوری اسلامی اقدام کنند. این همراهی تنها به مراسم تشییع محدود

اشتراکاتی فراتر از سیاست

محمدعلی روحانی
عضو مجمع روحانیون مبارز

آیین تشییع رهبر شهید در عراق را می‌توان از دو منظر متفاوت اما مکمل یکدیگر، مورد بررسی قرار داد؛ نخست از منظر بسیاری از مؤمنان و شخصیت‌های دینی از نقاط مختلف جهان اسلام برای طواف به حرم‌های مطهر نجف، کربلا، کاظمین و سامرا منتقل می‌شود. از این منظر، حضور پیکر رهبر شهید به عنوان مرجع تقلید، کلامی و تشرفیاتی قرار می‌دهد. از منظر مذهبی، تشییع و طواف پیکر رهبر در جوار حرم‌های مطهر ائمه اطهار (ع) در عراق، دارای بار معنایی ویژه است. در سنت دیرینه شیعه، همواره

رسم بر این بوده است که پیکر علما و مراجع بزرگ، در صورت امکان، در کنار بارگاه ائمه اطهار (ع) طواف داده شود یا در جوار آنان به خاک سپرده شود. این سنت، نشانه‌ای از پیوند عمیق معنوی میان عالمان دین و اهل بیت (ع) به شمار می‌رود.

در عراق نیز این سنت سابقه‌ای طولانی دارد و سال‌هاست که پیکر بسیاری از مؤمنان و شخصیت‌های دینی از نقاط مختلف جهان اسلام برای طواف به حرم‌های مطهر نجف، کربلا، کاظمین و سامرا منتقل می‌شود. از این منظر، حضور پیکر رهبر شهید به عنوان مرجع تقلید، کلامی و تشرفیاتی قرار می‌دهد. از منظر مذهبی، تشییع و طواف پیکر رهبر در جوار حرم‌های مطهر ائمه اطهار (ع) در عراق، دارای بار معنایی ویژه است. در سنت دیرینه شیعه، همواره

گوشه‌ای از دغدغه‌مندی و مسئولیت‌شناسی ایشان را نشان می‌دهد. یکی از این خاطرات به اواخر سال ۱۳۶۹ بازمی‌گردد. زمانی که بعد از پایان جنگ تحمیلی و آزادی اسرا در مسئولیت عضو هیأت مدیره سازمان صنایع دفاع و معاون هماهنگی گروه موشکی ایران، ارائه گزارشی درباره وضعیت صنایع نظامی کشور به دیدار ایشان رفتیم. در آن جلسه، درباره ضرورت توسعه توان دفاعی ایران، به‌ویژه در حوزه موشکی و اهمیت حمایت از این بخش راهبردی برای تأمین امنیت ملی کشور سخن گفتیم.

آنچه بیش از هر چیز در ذهنم مانده، نگاه دقیق ایشان به مسائل راهبردی کشور بود. آیت‌الله خامنه‌ای با دقت به توضیحات گوش می‌دادند و پرسش‌هایی مطرح می‌کردند که نشان می‌داد نسبت به ابعاد مختلف موضوع، اشرف و حساسیت ویژه‌ای دارند. در آن مقطع، شاید کمتر کسی می‌توانست اهمیت جایگاه

آنکه اکثریت مردم عراق را شیعیان تشکیل می‌دادند، حاکمان این کشور تلاش می‌کردند از همین جوانان عراقی در صفوف ارتش علیه جمهوری اسلامی ایران استفاده کنند. این رویکرد نشان می‌دهد که همواره قدرت‌های خارجی و حکومت‌های وابسته، به دنبال ایجاد تقابل میان دو ملت بوده‌اند.

با این حال، به برکت آگاهی ملت‌های منطقه، خون شهدا و رهبری شهید، بسیاری از این مرزهای ذهنی و سیاسی فرو ریخت. آنان در عمل نشان داده‌اند که در بزنگاه‌های حساس، تمام‌قد در کنار جمهوری اسلامی ایران ایستاده‌اند. اگر این تحولات را در چارچوب معادلات رایج بین‌المللی تحلیل کنیم، شاید نتوان برای آن نمونه مشابهی یافت. آنچه رخ داده، فراتر از محاسبات معمول سیاسی است و به همین دلیل باید این سرمایه ارزشمند را قدر دانست. پیوند تاریخی، فرهنگی، مذهبی و اعتقادی میان دو ملت، چنین رخدادی برای آمریکا خود را آشکار کرده و امید می‌رود این روابط روزبه‌روز مستحکم‌تر شود. حضور گسترده مردم عراق در این مراسم، نشان داد که آنان آینده و سرنوشت خود را با جمهوری اسلامی ایران پیوند خورده می‌بینند و این همگرایی را در رویارویی با سیاست‌های آمریکا در منطقه معنا می‌کنند.

اگر نگاهی به تاریخ روابط ایران و عراق بیندازیم، درمی‌یابیم که در مقاطع مختلف، بسیاری از حکومت‌های حاکم بر عراق تلاش کرده‌اند این کشور را در تقابلی با ایران قرار دهند. این سیاست تنها به دوران صدام محدود نمی‌شود. حتی در دوره عثمانی و پس از آن نیز جنگ‌ها و تحریکات متعددی با هدف ایجاد شکاف میان دو ملت صورت گرفت. در دوران جنگ تحمیلی نیز، با وجود

خامنه‌ای را با سوز و گداز فریاد می‌زدند. در نجف، همه از نقش بی‌بدیل رهبر شهید در قدرتمند شدن مقاومت و شکست طرح‌های آمریکایی و صهیونیستی و ایجاد خودباوری برای امت سخن می‌گفتند. جوانانی که شاید تنها از طریق رسانه‌ها با او آشنا شده بودند، امروز با چنان شوری از او یاد می‌کردند که گویی سال‌ها در محضرش تلمذ کرده‌اند. یکی از جوانان عراقی که پرچمی منقش به تصویر رهبر شهید و شهید سلیمانی را در دست داشت، با چشمانی اشکبار گفت: «او به ما آموخت که چگونه در برابر استکبار، قد خم نکنیم. او نه فقط رهبر ایران که رهبر مستضعفان و آزادگان جهان بود.»

کربلا: تکرار تاریخ در بین الحرمین

وقتی پیکر مطهر به کربلای معلی رسید، گویی زمان متوقف شد. بین الحرمین شاهد شکوهمندترین تشییعی بود که تا به حال به خود دیده است. سیل جمعیت از تمامی شهرهای عراق؛ از بصره و ناصریه تا بغداد و کربوک و موصل و اردبیل و... خود را به حرم حسینی رسانده بودند تا در کنار

بدرقه‌ای تاریخی در نجف و کربلا؛ رژه اقتدار امت اسلامی

محمد میرزایی
عضو کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی

تشییع پیکر مطهر رهبر شهید در نجف اشرف و کربلای معلی صحنه‌ای بود کم‌نظیر در تاریخ امت اسلامی؛ گردهمایی میلیونی که فراتر از مرزها، جلوه‌ای از پیوند ناگسستنی ملت‌های مسلمان با جایگاه سترگ ولایت را به نمایش گذاشت. حضور پرشور زائران و دوستداران از عراق و کشورهای همسایه و آن بدرقه باشکوه در حریم اماکن مقدس، نه تنها نشان از ارادت قلبی به رهبر شهید داشت بلکه پیام روشنی به جهانیان فرستاد: این امت، در دفاع از آرمان‌ها و میراث او یک‌صدا و مصمم است. در بیان آنچه رخ داده اما اشاره به چند نکته قابل توجه است. نخست آنکه، تشییع رهبر شهید انقلاب در ایران چنان بود که حتی برخی رسانه‌های غربی آن را با تعابیری همچون «رژه پیروزی ملت ایران» توصیف و به بزرگی آن و پیام‌های سترگی که در خود مستتر داشت اقرار کردند. به این ترتیب دشمنان ایران هم اقرار دارند که عظمت این تشییع میلیونی، نشان پیوند عمیق مردم با آرمان‌های انقلاب، نظام جمهوری اسلامی و ولایت بوده است. در واقعیت هم فراتر از برقراری ولایت بوده است. تشییع امام شهید به حماسه ملی و تاریخی ملت ایران تبدیل شد؛ حماسه‌ای که ادای احترامی بود به یک عمر خدمت رهبر شهید و میراث سترگی که از دوران ۲۷ ساله مدیریت سیاسی ایشان برای ایران بر جای مانده است. تشییع میلیونی، پیام اقتدار و انسجام ملت ایران را به جهانیان مخابره کرد و مردم همان‌طور که رهبر شهید نیز در آخرین هفته‌های عمر پیکر کشش بیان کرده بودند، این چنین معبود شدند و کار را تمام کردند. نکته دیگر اینکه، ملت‌های منطقه شاهد بوده‌اند که امامین انقلاب اسلامی ایران

و بویژه امام شهید ما در دوران ولایتشان طوری نظام جمهوری اسلامی را پایه‌ریزی کردند که تحریم‌های اقتصادی و جنگ‌های تمام‌عیاری که به ایران تحمیل شد، نتوانست خللی به این مملکت وارد کند. در دوران مدیریت و رهبری شهید خامنه‌ای بود که ایشان از جایگاه فرمانده معظم کل قوا، امکان پیروزی در جنگ را آن هم با ارزان‌ترین تسلیحات ممکن برای ایران طرحی کردند. آنها دیدند که چگونه استکبار جهانی با تمام عده و عده به جنگ ایران آمد و چگونه جنگنده‌های صدها میلیون دلاری‌اش مقهور پهپادها و موشک‌های بسیار ارزان‌تر ساخته شده توسط جوانان همین مرز و بوم شد و دیدند که چگونه ناوهای هواپیمابر دشمن تاب باقی ماندن در نزدیکی آب‌های سرزمینی ایران را نداشتند و هیمنه پوشالی آمریکا در سراسر منطقه فرو ریخت. همه این‌ها نشان از حکمرانی حکیمانه رهبر شهیدمان بود که سبب شد نه فقط ملت ایران سؤگوار و عزادار شهادت آن رهبر حکیم و فرزانه شدند که تا حد چه دچار اشتباه محاسباتی بودند و حالا باید تاوان کاری را که کردند، پس بدهند. حالا شهادت امام خامنه‌ای در منطقه‌ای جهانی برای همه ملت‌ها افزوده است و آمریکا دیگر جایی برای ماندن در خورمیان‌ها ندارد. این است که مردم عراق و همه مقصدان رهبر شهید ما در خاورمیله هم‌صدا با ایرانیان در نجف و کربلا، پرچم «یا لثارات الحسین» به دست، خواستار انتقام خون این امام شهید شدند. استقبال مردم عراق از امام شهید ایران واقعاً برانگیزه امام ما بود؛ واقعاً امام ما جایگاه و پایگاه بالایی داشتند. تشییع و بدرقه‌ای که مردم عراق انجام دادند، عفت ارتباط امت با اسام را به معرض نمایش گذاشت و جهانیان را در بهت فرو برد و با این پرسش مواجه کرد که این چه ارتباطی است که ملت‌های مسلمان عالم با رهبری امت خود دارند.

عراق تبدیل شده است. همین موضوع، ارزش سیاسی این مراسم را دوچندان می‌کند و نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی ایران در عراق، تنها به گروه‌های همسو محدود نیست. از سوی دیگر، حضور مقامات رسمی عراق در این مراسم نیز حامل پیامی روشن بود. هرچند بخشی از این حضور را می‌توان در چارچوب تشریفات دیپلماتیک و همزمانی سفر رئیس‌جمهوری ایران ارزیابی کرد، اما برگزاری مراسمی با این سطح از شکوه برای رهبری یک کشور دیگر در خاک عراق اتفاقی معمول در روابط بین‌الملل نیست. این رویداد از روابط ممتاز و ویژه تهران و بغداد حکایت دارد؛ روابطی که بر پایه اشتراکات مذهبی، فرهنگی،

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال سنگ

توان موشکی را در معماری دفاعی آینده ایران به روشنی امروز درک کند، اما ایشان با نگاهی فراتر از مسائل روز، به ضرورت تقویت زیرساخت‌های بازآرندگی کشور توجه داشتند. تاریخ انقلاب اسلامی، همراهی شخصیت‌هایی است که در بزنگاه‌های سرنوشت‌ساز، بار مسئولیت کشور را بر دوش کشیدند. در میان این پیوندهای اثرگذار، رابطه آیت‌الله شهید سیدعلی خامنه‌ای و آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی جایگاهی ویژه دارد؛ دو یار دیرین ۱۳ سال‌های مبارزه علیه استبداد و استکبار تا دوران تثبیت نظام، دفاع مقدس و بازسازی کشور، در کنار یکدیگر نقش آفرینی کردند. در این رابطه پس از دوران انقلاب نیز چند خاطره ویژه از ایشان دارم، نخست زمان ترور ایشان در تیرماه سال ۱۳۶۰ بود که قبیل از حادثه هفتم تیر اتفاق افتاد، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی آن موقع مشغول بازدید از معادن زغال